

Školenie, zdravotná spôsobilosť

Každý zamestnanec musí vyhovovať podmienkam predpísanej zdravotnej, zmyslovej, psychologickej a odbornej spôsobilosti ako aj spôsobilosti v oblasti BOZP v zmysle ustanovení príslušných predpisov pre pracovnú činnosť, ktorú bude v podmienkach ŽSR vykonávať. Preto je povinný včas a v stanovenom rozsahu absolvovať takýmito predpismi určenú:

- lekársku prehliadku,
- psychologické vyšetrenie,
- oboznamovanie a informovanie v oblasti BOZP s overením znalostí,
- školenie a výcvik,
- odbornú skúšku,
- skúšku odbornej spôsobilosti.

Vedúci pracovnej skupiny musí mať znalosť potrebnú pre činnosť bezprostredne nadriadeného zamestnanca, v predpise ŽSR Ok 2 označené ako **B/N. Obr. 1**

Obr. 1

Povinnosti zhotoviteľa

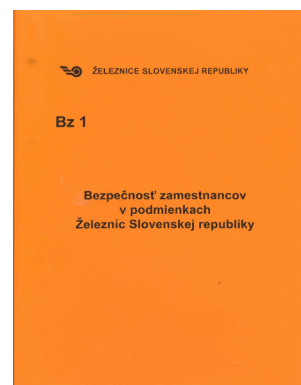
Zaistenie bezpečnosti pracovníkov pracovnej skupiny pri výkone ich prevádzkovej činnosti v PMO (priestor možného ohrozenia) musí byť vykonávané niektorým z nasledovných troch spôsobov: Obr. 2

- vedúcim pracovnej skupiny, ktorý v prípade potreby bezpečnosť pracovníkov pracovnej skupiny zaistí uje aj pomocou bezpečnostnej hliadky, ktorú stanoví
- strážením strážnikom trate z dočasne zriadeného stanovišťa a v spolupráci s vedúcim pracovnej skupiny v zmysle jeho povinností,
- systemom zabezpečenia automatického varovania.

Zostavu pracovnej skupiny, jej vedúceho ako aj to, ktorý spôsob zaistenia bezpečnosti jej pracovníkov má byť zvolený, podľa konkrétnej situácie v daných podmienkach určí vedúci zamestnanec, ktorý pracovnú skupinu poveruje výkonom prác – vedúci práce.

Podmienky pohybu a práce v prevádzkovom priestore sú obzvlášť náročné na zachovanie bezpečnosti osôb. Preto je zamestnancom v prevádzkovom priestore zakázané:

- prechádzať koľaj pred idúcim koľajovým vozidlom a tesne za ním; predbiehať koľajové vozidlo, tesne pred ním vstupovať do **priechodného prierezu** ako aj zdržiavať sa v tomto priestore,
- koľaj prechádzať na inom mieste ako po určených priechodoch okrem prípadov (ak sa tam priechod cez koľaj nenachádza alebo sa nachádza v takej vzdialenosti, že jeho dosiahnuteľnosť by si vyžiadala viac času a námahy ako prechod cez koľaj najkratším smerom, vtedy môžu koľaj so zvýšenou opatrnosťou a pozornosťou prechádzať kolmo najkratším smerom), ako aj prechádzať cez výhybky,
- prechádzať v medzere medzi koľajovými vozidlami, ak nemôže byť dodržaná vzdialenosť prechádzajúceho zamestnanca od nárazníkov koľajových vozidiel ohraničujúcich túto medzeru minimálne 5 m a keď nie je istota, že koľajové vozidlá nebudú uvedené do pohybu, ako aj podliezať koľajové vozidlo a prechádzať koľaj za stojacim koľajovým vozidlom vo vzdialenosti menšej ako 5 m,
- stúpať a sadat' na narážacie a spojovacie ústrojenstvo koľajového vozidla,
- odovzdávať čokoľvek (písomné rozkazy, sprievodné listy a pod.) osobne z pohybujúceho sa koľajového vozidla zamestnancovi (aj inej osobe) nachádzajúcej sa mimo tohto vozidla, ako aj preberať na pohybujúcom sa koľajovom vozidle čokoľvek od zamestnanca (aj inej osoby) nachádzajúcej sa mimo tohto vozidla,
- čistiť a opravovať pohybujúce sa koľajové vozidlo, popisovať ho a polepovať nálepkami, ako aj upravovať náklad na pohybujúcom sa koľajovom vozidle, ale aj na stojacom koľajovom vozidle, pokiaľ toto nie je zabezpečené proti samovoľnému pohybu,

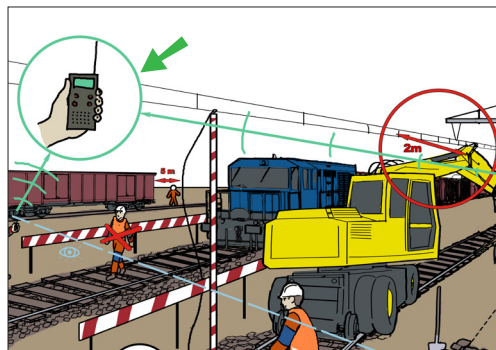
Obr. 2

- k) vychýľovať sa z idúceho koľajového vozidla do priestoru ohrozujúceho bezpečnosť a otvárať dvere pohybujúceho sa koľajového vozidla,
- l) vstupovať do tesného a zúženého priestoru (napr.: medzi koľaj a stavbu, medzi koľaj a zariadenie, medzi koľaj a skládku a pod. ak táto stavba, zariadenie alebo skládka zasahujú **do voľného schodného a manipulačného priestoru** ako aj všade tam kde je nebezpečenstvo označené bezpečnostným označením ako aj do priestoru, v ktorom je rôznym spôsobom ohrozená bezpečnosť (napr.: miesto, kde sú po oboch stranách koľají strmé svahy výkopov, priekopy ako aj na mostoch, v tuneloch a pod.) a zdržiavať sa v uvedených priestoroch pokiaľ nie je dostatočne zaistená ich bezpečnosť,
- m) stúpať a sadieť na koľajnicu, výhybku a na závažie prestavovacej tyče výhybky; dotýkať sa, stáť alebo sadieť na elektrické zariadenia, ako aj na zariadenia oznamovacej a zabezpečovacej techniky (transformátory, prestavníky, záporníky a iné) a klásť na ne akékoľvek predmety, ako aj stúpať a sadieť na ktorékoľvek iné zariadenie a ktorúkoľvek inú súčasť železničného telesa nachádzajúcu sa **v prevádzkovom priestore**,
- n) stúpať a sadieť na obvodové steny železničných nákladných vozňov, sadieť na stúpačky a schodíky vozidiel, zavesovať sa na pohybujúce sa koľajové vozidlá ako aj vstupovať na akékoľvek miesta koľajových vozidiel
- o) pred začatím jazdy koľajového vozidla a počas jeho jazdy ponechávať otvorené dvere (u osoby prepravujúcich a služobných vozidiel, ide o dvere vchodové/východové),
- p) jazdiť na cestnom dopravnom prostriedku (bicykel, motocykel a pod.) **v prevádzkovom priestore**
- q) prechádzať s motorovými a s ručnými vozíkmi cez priecestia a cez priechody pred blížiacim sa koľajovým vozidlom, jazdiť a manipulovať s motorovým a s ručným vozíkom v priechodnom priereze ako aj ponechávať vozíky na takýchto miestach (s motorovými a s ručnými vozíkmi treba zaobchádzať aj ako **s predmetmi možnej kolízie**),
- s) fajčiť a zdržiavať sa s otvoreným ohňom pri nádržkových a iných vozňoch, sudoch a nádobách, v ktorých sú prepravované, ako aj v ktorých boli prepravované výbušné a ľahko zápalné látky,
- t) zdržiavať sa v blízkosti vozňov naložených rádioaktívnymi látkami (podľa nálepky) na vzdialenosť menšiu ako 2 m,
- u) mať obutú obuv s vysokým podpätkom, voľne nasúvaciu obuv ako sú sandále, dreváky a pod., obuv s otvorenou špicou a pätou ako aj obuv s mäkkou podošvou, ako tenisky, trampky a pod.,
- v) mať zakryté uši spôsobom, pri ktorom je znížená počuteľnosť do miery obmedzujúcej ostrážitosť zamestnanca okrem prípadov používania predpísaných tlmičov hluku pri dodržaní stanovených podmienok
- w) na elektrifikovanej trati:
- vystupovať na koľajové vozidlo (na jeho vyvýšenú časť ako napr.: rebrík, vyvýšená plošina a i.) ak by sa týmto výstupom mohol zamestnanec dostať do nebezpečnej blízkosti trolejového vedenia,
 - vystupovať na strechu koľajového vozidla na jeho kapotu, na vrchnú časť nádržkového vozňa, na náklad naložený na vozidle a pod. z akéhokoľvek dôvodu (oprava strechy vozidla, zatvorenie poklopu na nej, úprava plachty a pod.) pokiaľ je trakčné vedenie pod napätím a pokiaľ nie je zaistená bezpečnosť,
 - v blízkosti trakčného vedenia pod napätím manipulovať s akýmkoľvek predmetom (rôzna výzdoba, používanie: napr. rebríka, šablóny, meracej tyče, antény, zástavy a pod.) ak nie je zaručené dodržanie neprekročenia hranice bezpečnej vzdialenosti medzi týmto predmetom a časťou trakčného vedenia pod napätím, ktorá je 2 m (u zamestnancov spĺňajúcich podmienky podľa príslušných predpisov) je táto vzdialenosť 1,5 m), **Obr. 3**
 - striekanie vodou tam, kde nie je vylúčené nebezpečenstvo postreku časti trakčného vedenia pod napätím (nástupište možno postrekovať len z vozidiel na takýto postrek zariadených); výnimkou je čistenie izolátorov vodou, ktoré možno vykonávať len za podmienok určených v internom predpise ŽSR (miestnom predpise), schválených útvaram príslušnej zložky ŽSR oprávneným vykonávať predmetné schvaľovania.

Funkciu vedúceho pracovnej skupiny v PMO, smie vykonávať iba vedúci zamestnanec, funkčného zaradenia minimálne na úrovni bezprostredne nadriadeného zamestnanca jej pracovníkom, ktorý spĺňa nasledovné podmienky:

- a) musí vyhovovať požiadavkám v zmysle predpisu ŽSR Bz 1 a predpisu ŽSR Ok 2,
- b) musí byť oboznámený s ustanoveniami miestneho prevádzkového predpisu (pracoviska, v ktorom bude pracovná skupina prevádzkovú činnosť vykonávať), nedodržanie ktorých môže negatívne ovplyvniť bezpečnosť pracovníkov pracovnej skupiny alebo bezpečnosť vlastnú,
- c) musí byť držiteľom bezpečnostného štítka vydaného na jeho meno,
- d) musí byť riadne a preukázateľne oboznámený s povinnosťami vedúceho pracovnej skupiny ako aj s povinnosťami pracovníkov pracovnej skupiny a pracovníkov vykonávajúcich bezpečnostnú hliadku v zmysle tohto predpisu, ako aj s ďalšími jeho ustanoveniami podľa predpísaného rozsahu znalostí pre výkon jeho funkcie a jeho znalosti z uvedeného musia byť preukázateľne overené,
- e) musí byť dostatočne oboznámený s príslušným zoznamom vlakov pre staničných ako aj traťových zamestnancov, so zameraním sa najmä na časy príchodu, odchodu a prechodu vlakov, ktorých rýchlosť je vyššia ako 80 km/hod. a uvedený zoznam vlakov (minimálne úplný výpis predmetných vlakov) musí mať počas výkonu pracovnej činnosti pri sebe.

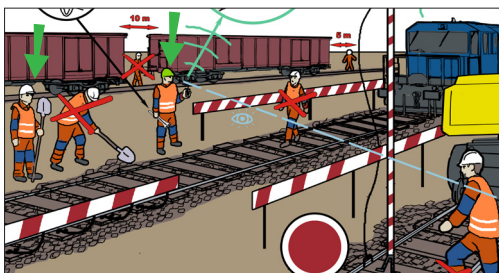
Vedúci pracovnej skupiny je povinný vopred (skôr ako sa s pracovnou skupinou odoberie na jej pracovné miesto) oznámiť dopravnému

Obr. 3

pracovníkovi, v obvode pôsobnosti ktorého bude pracovná skupina pracovať, miesto, druh a čas trvania plánovanej činnosti tejto skupiny, ako aj druh pracovných prostriedkov (ako napr.: hydraulický zdvíhák, motorová píla, ako aj iné pracovné prostriedky), s ktorými bude pracovná skupina pracovať. Ďalej musí tomuto dopravnému pracovníkovi oznámiť spôsob krytia pracovného miesta jeho pracovnej skupiny výstražnými terčmi najmä miesto a čas ich umiestnenia a ďalšie súvisiace opatrenia a okolnosti, ktoré mu pre zaistenie bezpečnosti pracovníkov pracovnej skupiny vyplývajú z ustanovení Pravidiel železničnej prevádzky ŽSR Ž1. Keď s týmto dopravným pracovníkom dohodne čas, v ktorom bude pracovná skupina zamýšľanú pracovnú činnosť vykonávať, musí tomuto dopravnému pracovníkovi odovzdať svoj bezpečnostný štítok. O predmetnej dohode urobí dotýčný dopravný pracovník do svojho telefónneho zázpisníka zápis s udaním vymedzeného času, miesta, činnosti, odovzdania bezpečnostného štítka a dohodnutého spôsobu včasného vyznamenia o pohybe každého koľajového vozidla do pracovného miesta pracovnej skupiny a cez jej pracovné miesto, ako aj do jeho bezprostrednej blízkosti.

Vedúci pracovnej skupiny je povinný: Obr. 4

Obr. 4

- a) ešte pred odchodom s pracovnou skupinou na pracovné miesto všetkých pracovníkov skupiny poučiť o ich povinnostiach v zmysle tohto predpisu, vyzvať ich k dodržiavaniu ustanovení bezpečnostných predpisov súvisiacich s ich činnosťou, oboznámiť ich s rozsahom a postupom práce,
- b) zabezpečiť krytie pracovného miesta pracovnej skupiny postavením výstražných terčov a návěstou: „Pracovné miesto pískajte“ v zmysle ustanovení Pravidiel železničnej prevádzky Ž1,
- c) po príchode na pracovné miesto určiť pracovníkom pracovnej skupiny miesto odloženia (a miesto odstúpenia, na ktoré budú z jeho príkazu odstupovať). Dôsledne musí trvať na tom, aby na toto miesto pracovníci skutočne odstupovali a na ňom v čase, ktorý on určí, aj zotrvali, ako aj na

- tom, aby pred odchodom na miesto odstúpenia vždy odkladali každý predmet možnej kolízie na miesto odloženia,
- d) dodržiavať pokyny dopravného pracovníka, ktorému odovzdal svoj bezpečnostný štítok, súvisiace s bezpečnosťou zverených mu pracovníkov ako aj svojou a s bezpečnosťou prevádzky, najmä ak mu dopravný pracovník nariadi prerušiť prácu z dôvodu jazdy koľajového vozidla do miesta, kde pracovná skupina pracuje, vtedy musí dohodnutým spôsobom dopravnému pracovníkovi oznámiť, že vyznameniu porozumel a že zabezpečí, aby pracovná skupina aj s predmetmi možnej kolízie opustila pracovné miesto,
- e) do svojho zázpisníka BOZP urobiť zápis o obsahu poučenia, ktorý všetci pracovníci pracovnej skupiny podpíšu. Do tohto zázpisníka zapíše aj ďalšie dôležité okolnosti, ktoré zaisťujú bezpečnosť, napr. spôsob zabezpečenia pracoviska, určenie a poučenie bezpečnostnej hliadky určenie miesta odstúpenia a miesta odloženia pre pracovníkov pracovnej skupiny a i.,
- f) pracovníkom pracovnej skupiny vymedziť pracovný úsek tak, aby mal tento úsek stále pod dohľadom a aby mohol zaisťiť bezpečnosť všetkým pracovníkom jeho pracovnej skupiny, nesmie sa od svojej pracovnej skupiny vzdialiť a ani nesmie túto pracovnú skupinu nijako deliť,
- g) zaujať čo najbezpečnejšie a najvhodnejšie miesto, z ktorého môže nepretržite pozorne sledovať PMO, v ktorom sa nachádza pracovisko pracovnej skupiny, najmä v tom zmysle, či sa z jednej alebo z druhej strany (ale aj po koľaji, ktorá s predmetným pracoviskom priamo susedí ako aj po ďalšej či ďalších koľajach) k tomuto pracovisku nepribližuje koľajové vozidlo a v prípadoch: keď sa koľajové vozidlo k pracovisku pracovnej skupiny približuje po niektorej z koľají, ako aj vtedy, keď sa koľajové vozidlo približuje po koľaji, na ktorej príľahlom chodníku (bankete), pracovná skupina vykonáva prácu a tiež vtedy, keď je upozornený dopravným pracovníkom na jazdu koľajového vozidla k pracovnému miestu pracovnej skupiny, včas a spoľahlivo pracovníkov pracovnej skupiny varovať návěstou na opustenie pracoviska - podľa Pravidiel železničnej prevádzky ŽSR Ž1 „Návěsti pracovních číat“ (musí dať včas a zreteľne návěst „Vlak sa blíží“ , resp. „Odídte z pracoviska“) aby mohli pracovníci bezpečne odstúpiť z priestoru ohrozenia na miesto odstúpenia, kam aj on musí odstúpiť a tam prejazd predmetného vozidla spolu s nimi bezpečne prečkať
- h) mať pri sebe funkčné hodinky správne merajúce čas, ktorý si porovná s dopravným pracovníkom a v prípade zistenia rozdielu si čas nastaví podľa času, ktorý ukazujú hodinky dopravného pracovníka.
- i) vždy pred opustením pracoviska musí zabezpečiť odstránenie všetkých predmetov možnej kolízie nachádzajúcich sa v priechodnom priereze koľaje ich pracovného miesta, ktoré by mohli ohroziť bezpečný prejazd koľajového vozidla. Musí zabezpečiť, aby boli tieto predmety odložené na miesto odloženia, aby sa nestali zdrojom úrazu. Musí sa presvedčiť, či je priechodný prierez voľný a dozeráť, aby sa pracovníci vrátili na pracovisko a v prerušenej práci pokračovali, až im dá on k tomu súhlas,
- j) pokyn pracovníkom k vstupu na ich pracovné miesto dať až vtedy, keď sa presvedčí, že koľajové vozidlo už cez toto miesto prešlo a že za týmto vozidlom už ďalšie nejde (tento pokyn nesmie dávať návěstnou trúbkou),
- k) mať pri sebe na svojom stanovišti príslušné návěstidlá a návěstné pomôcky v zmysle Pravidiel železničnej prevádzky ŽSR Ž1 (návěstnú trúbku musí ešte pred začatím práce preskúšať) a tieto je povinný, v súlade s príslušnými ustanoveniami týchto pravidiel aj používať,
- l) okrem príslušných ustanovení tohto predpisu dodržiavať aj príslušné ustanovenia miestneho prevádzkového predpisu.

Počas tmy smie zabezpečovaný pracovník chránený zabezpečujúcim pracovníkom vykonávať pracovnú činnosť v PMO iba vtedy, keď je výkon tejto činnosti nevyhnutný a keď sú pre výkon tejto činnosti splnené minimálne nasledovné podmienky:

- a) musí byť dobrá viditeľnosť približujúceho sa koľajového vozidla, resp. svetelného označenia začiatku (čela) približujúceho sa koľajového vozidla k pracovnému miestu zabezpečovaného pracovníka z oboch smerov na vzdialenosť najmenej:
- 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/hod.,
 - 500 m, pri traťovej rýchlosti od 60 km/hod. do 100 km/hod.
 - 1000 m, pri traťovej rýchlosti nad 100 km/hod.
- b) musí byť zabezpečený vhodný a spoľahlivý spôsob dorozumenia sa dopravného pracovníka so zabezpečujúcim pracovníkom a opačne,
- c) zaistenie bezpečnosti zabezpečovaného pracovníka musí byť vykonávané za súčinnosti príslušného dopravného pracovníka, ktorý musí zabezpečujúceho pracovníka dohodnutým spôsobom a preukázateľne vyrozumievať o jazde každého koľajového vozidla do ich pracovného miesta tým istým spôsobom, ako vyrozumieva osamelého pracovníka zabezpečujúci pracovník musí včas robiť príslušné opatrenia
- d) zabezpečovaný pracovník musí mať pracovné miesto označené minimálne rozsvieteným lampášom s bielym svetlom svietiacim horizontálne do všetkých strán okolo (podľa možnosti tento lampáš umiestni za seba).

Počas zníženej viditeľnosti, ako aj v mieste s obmedzeným rozhľadom a všade tam, kde nie je dobrá viditeľnosť približujúceho sa koľajového vozidla, k pracovnému miestu zabezpečovaného pracovníka (z oboch smerov) na vzdialenosť najmenej:

- 300 m pri traťovej rýchlosti do 60 km/hod., 500 m, pri traťovej rýchlosti od 60 km/hod. do 100 km/hod.,
- 1000 m, pri traťovej rýchlosti nad 100 km/hod.,

nesmie zabezpečovaný pracovník chránený zabezpečujúcim pracovníkom vykonávať pracovnú činnosť a ani sa zdržiavať v PMO, v ktorom nie je vylúčený pohyb každého koľajového vozidla.

Každá pracovná skupina, ktorá má vykonávať v PMO (v dopravni ale aj na trati) prevádzkovú činnosť, musí mať určeného svojho vedúceho, ktorý prácu organizuje, riadi a zodpovedá za bezpečnosť práce vykonávanej touto skupinou. Na vedúceho pracovnej skupiny sa v plnej miere vzťahujú aj povinnosti bezprostredne nadriadeného zamestnanca

Priestor ohrozenia na jednej a viackoľajnej trati

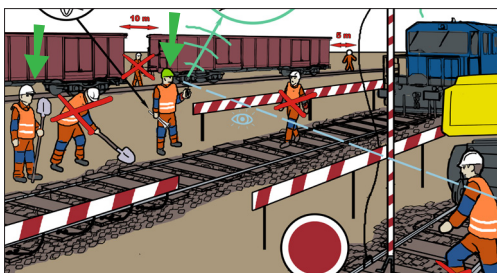
Zaistenie bezpečnosti pracovníkov pri prevádzkovej činnosti vykonávanej v PMO koľaje vylúčenej z prevádzky. Obr. 5

Zásady a pravidlá organizácie výlukovej činnosti sú určené príslušným predpisom (57). Prevádzková činnosť v **PMO vylúčenej koľaje** musí byť vykonávaná v súlade s ustanoveniami uvedeného predpisu a v súlade s ustanoveniami všetkých príslušných opatrení vydaných pre realizáciu pracovných činností počas predmetnej výluky (napr.: rozkaz o výluke, súborný rozkaz o výlukách, rozkaz prednostu stanice a i.). Keď ide o výluku koľaje (či už plánovanú alebo neplánovanú) – **PMO** v dĺžke časti koľaje, ktorá je vylúčená z prevádzky považujeme za **PMO vylúčenej koľaje**. Ak je vylúčená z prevádzky celá koľaj, vtedy PMO v dĺžke celej koľaje považujeme za **PMO vylúčenej koľaje**. V uvedených prípadoch musí bezpečnosť osôb v **PMO vylúčenej koľaje** zabezpečiť príslušný vedúci prác. Ten musí pre tieto osoby zabezpečiť ochranu a zaistiť ich bezpečnosť okrem iného aj pred koľajovými vozidlami, ktoré sa pohybujú v uvedenom **PMO vylúčenej koľaje** (napr. traťové stroje, pracovné vlaky a pod.) ako aj pred koľajovými vozidlami, ktoré sa pohybujú po koľaji susediacej s predmetnou vylúčenou koľajou. **Obr. 6**

Ochrana týchto osôb musí byť zabezpečovaná a ich bezpečnosť musí byť zaistená tak, aby nedošlo k ohrozeniu ich bezpečnosti. Zodpovedný zástupca objednávateľa výluky musí dohodnúť s príslušným dopravným pracovníkom (v tomto prípade s oprávneným zamestnancom riadiacim dopravu na dráhe) zníženie rýchlosti jazdy (pohybu) koľajových vozidiel po susednej koľaji vedľa pracovného miesta (pracovných miest) nachádzajúceho (nachádzajúcich) sa na vylúčenej koľaji, ak je zníženie rýchlosti potrebné a toto nie je uvedené v rozkaze o výluke. Dopravný pracovník musí dohodnuté zníženie rýchlosti zabezpečiť v zmysle predpisu ŽSR Ž 1. Zodpovedný zástupca objednávateľa výluky musí zodpovedne posúdiť všetky okolnosti, ktoré môžu byť pre predmetné zníženie rýchlosti rozhodujúce ako napr.: rozsah, druh a miesto prác, počet pracovníkov, počet a druh použitej mechanizácie, počasie, a i.. Pracovná činnosť na vylúčenej koľaji (a v jej bezprostrednej blízkosti) smie začať až vtedy, ak dá na začatie tejto práce súhlas pracovník, ktorý predmetnú výluku zahájil a ktorý je oprávnený taký súhlas dať (dopravný pracovník – oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe). Všetky práce na výlukou dotknutých stavbách a zariadeniach dopravnej cesty ŽSR riadi vedúci práce.

Obr. 5

Obr. 6

Na viackoľajnej a na súbežnej trati musí zamestnanec z priestoru ohrozenia ihneď odísť na miesto odstúpenia nasledovne:

- a) **na dvojkolejnej trati a na súbežnej trati celkom s dvomi koľajami: odíde na miesto odstúpenia** nachádzajúce sa bokom od koľaje, na ktorej

sa nachádza,

b) **na trojkoľajnej trati a súbežnej trati celkom s tromi koľajami: odíde na miesto odstúpenia** nachádzajúce sa bokom od krajnej koľaje (z týchto troch koľají); keď sa pracovné miesto nachádza v oblúku a pracovník sa nachádza na prostrednej koľaji, pokiaľ je to možné, odstúpi na miesto odstúpenia za vonkajšiu stranu oblúka krajnej koľaje,

c) **štvorkoľajná trať a súbežná trať so štyrmi a viac koľajami: odíde na miesto odstúpenia** nachádzajúce sa bokom od krajnej koľaje (z týchto štyroch a viac koľají), podľa možnosti v takom mieste, ku ktorému by pracovník prechádzal cez minimálny počet koľají (v prípade ak ide o štyri koľaje, prechádzal by cez koľaj jednu). Spôsoby opustenia priestoru ohrozenia (odídania na miesto odstúpenia), uvedené v tomto článku, platia pre každého zamestnanca nachádzajúceho sa v PMO teda aj pre: osamelého pracovníka, zabezpečujúceho pracovníka, zabezpečeného pracovníka, vedúceho pracovnej skupiny a pre pracovníkov pracovnej skupiny.

Za súbeh koľají je možné považovať taký súbeh koľají, pri ktorom nie je vzdialenosť osí medzi jednotlivými koľajami väčšia ako 5,5m.

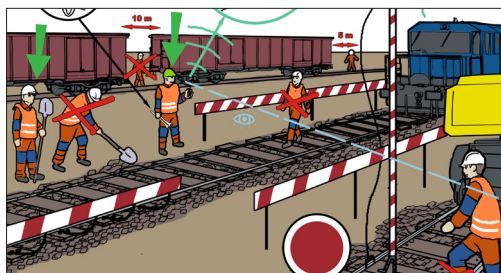
Zabezpečenia pre výkon prevádzkovej činnosti v PMO vylúčenej koľaje, ktorá leží medzi dvomi prevádzkovanými koľajami

Obr. 7

Pri práci v **PMO vylúčenej koľaje**, ktorá bezprostredne susedí s prevádzkovanou koľajou (s prevádzkovanými koľajami) je pracovníkom zakázané vstupovať, ako aj **predmetom možnej kolízie** zasahovať, do priestoru ohrozenia susednej prevádzkovanej koľaje. **Obr. 7**

Vedúci práce o. i. je povinný zabezpečiť ešte pred začatím prác v **PMO vylúčenej koľaje** preukázateľné poučenie všetkých pracovníkov, ktorí budú v **PMO vylúčenej koľaje** vykonávať pracovnú činnosť, ako aj zabezpečiť ich zrozumiteľné upozorňovanie na približovanie sa každého koľajového vozidla po susednej koľaji ku ich pracovnému miestu a ich včasné odstupovanie na **miesto odstúpenia**, predpísanou návěst'ou v súlade s príslušnými ustanoveniami Pravidiel železničnej prevádzky ŽSR Ž1. Okrem toho sú títo pracovníci povinní dbať na zvýšenú opatrosť a vždy odísť na **miesto odstúpenia** od koľaje, po ktorej sa približuje koľajové vozidlo a to aj v prípade ak ide o susednú koľaj.

Obr. 8

Komentár (BZ1): Ak pracuje pracovník vo vylúčenej koľaji a v tejto koľaji pracuje (pohybuje sa) napr. aj traťový stroj, musí pracovník aj sám sledovať pohyb tohto stroja a keby aj nedostal od nikoho pokyn k odstúpeniu a sám vidí, že tento traťový stroj sa ku nemu približuje (napr. podbijačka podvalov a pod.), tak musí včas odstúpiť do bezpečnej vzdialenosti od tohto stroja. V koľaji vylúčenej z prevádzky sú často vykonávané rôzne pracovné činnosti a preto je potrebné, aby každý pracovník bol v takejto koľaji zvlášť pozorný a opatrný.

Zaistenie bezpečnosti pracovníkov pri zemných a pri stavebných prácach

Ešte pred zahájením zemných, resp. stavebných prác (napr. kopania jám na osadenie pätiiek stožiarov, návěstidiel, úprava terénu pri svahu trate a pod.) je príslušný vedúci práce povinný:

- oznámiť vedúcemu dotknutého pracoviska, v prípade, že sa zemné či stavebné práce majú vykonávať **v prevádzkovom priestore** železničnej stanice, prednostovi tejto železničnej stanice, resp. jeho zástupcovi (ktorým býva zväčša oprávnený zamestnanec riadiaci dopravu na dráhe) postup práce a dohodnúť s týmto opatrenia na bezpečný výkon predmetnej činnosti,
- ak sa pracovné miesto nachádza v ochrannom pásme elektrických, plynových alebo iných nebezpečných vedení, vykonať opatrenia zabráňujúce nebezpečnému priblíženiu pracovníkov a strojov k týmto vedeniam.

Na zaistenie bezpečnosti pracovníkov pri výkone zemných ako aj stavebných prác **v prevádzkovom priestore** sa vzťahujú príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu **v prevádzkovom priestore** teda aj **v PMO**.

Vedúci prác je povinný zabezpečiť výkon zemných ako aj stavebných prác v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov. Okrem iného musí tiež zabezpečiť, aby žiaden pracovník, vykonávajúci zemné či stavebné práce, nezasiahol ani svojím telom a ani žiadnym **predmetom možnej kolízie** do žiadneho priestoru ohrozenia. **Obr. 8**

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri práci s traťovými strojmi, strojmi na zemnú a stavebnú prácu a s niektorou ďalšou mechanizáciou potrebnou k výkonu prevádzkovej činnosti

Obr. 9

Všeobecné podmienky

Traťovými strojmi sú napríklad: **Obr. 9**

- stroje na čistenie štrkového lôžka (napr. strojová čistička a strojová čistička za hlavami podvalov),
- stroje pre kladenie koľají, výhybiek a mostných konštrukcií (napr. vozňové žeriavy, motorové plošinové vozne, pokladače koľajových polí, dvojkonzolové mostné žeriavy, otočné žeriavy),
- stroje pre úpravu smeru a výšky koľaje (napr. strojová podbijačka podvalov, automatická strojná podbijačka, smerovací stroj, a i.),
- stroje pre dovoz štrku a pre odpratávanie odpadového materiálu a snehu (napr. samovýsypné vozne - dozátory, odpratávacie súpravy, snehové pluhy, prúdové rozmrazovače a i.),
- stroje pre zemné práce, stroje pre urovanie a zhutnenie štrkového lôžka (napr. zhutňovače štrkového lôžka, zhutňovače štrku medzi

podvalmi, ľahké zaštrkovacie súpravy, stroje na úpravu pláne štrkového lôžka a i.),

- súpravy a zariadenia na vyvážanie dlhých koľajnicových pásov (napr. súpravy rôznych typov a i.),
- motorové vozíky (napr. motorový univerzálny vozík, motorový pracovný vozeň),

Každý traťový stroj musí zodpovedať požiadavkám bezpečnosti a hygieny práce. Všeobecné podmienky prevádzky sú stanovené predpisom ŽSR S 8, podmienky pre jednotlivé typy jeho pridruženými predpismi (ŽSR S 8/1 atď.) a predpisom ŽSR D 2/81 „Doprava traťových strojov podľa typov“. Pre každý stroj platí príslušná technická dokumentácia (technické podmienky, návod k obsluhu, mazacie plány a pod.) a príslušné technické normy.

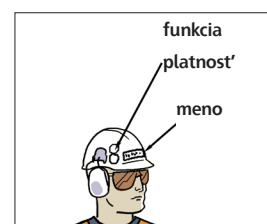
Bezpečnostno-technické podmienky

Všetky traťové stroje musia spĺňať okrem iných aj nasledovné bezpečnostné podmienky:

- a) každá časť stroja, ktorá by svojím tvarom alebo činnosťou mohla spôsobiť poranenie, musí byť zabezpečená tak, aby nemohla ohroziť BOZP, musí byť vybavená bezpečnostným označením,
- b) elektrické zariadenie stroja ako aj krytie jeho elektrických častí musí zodpovedať príslušným normám,
- c) všetky ovládacie prvky (páky, spínače, tiahla a pod.) musia byť označené podľa spôsobu použitia trvalým a prehľadným označením podľa príslušných noriem,
- d) signalizačné zariadenie a svetlá musia byť označené podľa účelu a podľa použitia,
- e) osvetlenie pracoviska obsluhy a pracoviska stroja musí zodpovedať čo do intenzity a druhu požiadavkám na osvetlenie,
- f) stroj musí byť vybavený lekárničkou a potrebným počtom vhodných hasiacich prístrojov,
- g) zamestnanec obsluhujúci stroj má pri práci sedieť, ak je k tomu stroj vybavený (sedadlo musí byť pevne spojené s konštrukciou stroja a musí byť odpružené).

Obsluha traťových strojov

- Počet zamestnancov potrebných k obsluhu stroja je uvedený v pridružených predpisoch rady ŽSR S 8, resp. je určený technickými podmienkami stroja.
- Stroj smú obsluhovať len zamestnanci (strojníci) odborne, zdravotne, zmyslovo a psychologicky spôsobilí s platným oprávnením pre obsluhu a vedenie príslušného typu stroja. Takéto oprávnenie je strojník povinný mať pri sebe a na požiadanie toto predložiť kontrolným orgánom k nahliadnutiu.
- Keď stroj obsluhujú viacerí pracovníci musí byť menovite určený vedúci stroja. Vedúci stroja je odborne spôsobilý zamestnanec (v zmysle predpisu ŽSR Ok2), ktorému sú podriadení všetci strojníci určení k obsluhu stroja. Vedúci stroja zodpovedá za bezpečnosť týchto zamestnancov, ako v čase keď obsluhujú stroj, tak aj v čase keď vykonávajú jeho opravu, resp. počas prepravy stroja. Zodpovedá taktiež za riadnu prípravu stroja na činnosť, za jeho vyhovujúci stav a za riadne odstavenie a zaistenie stroja, resp. mechanizmu po skončení jeho činnosti. Riadi sa pokynmi vedúceho pracoviska stroja. Pred začatím práce je vedúci stroja povinný:
 - a) vykonať prehliadku stroja a presvedčiť sa, či je stroj vybavený predpísaným bezpečnostným zariadením a či je v prevádzkyschopnom stave,
 - b) poučiť ostatných strojníkov o správnej a bezpečnej obsluhu stroja a upozorniť ich na osobitné nebezpečenstvo pri práci,
 - c) kontrolovať, či títo pracovníci dodržiavajú ustanovenia bezpečnostných predpisov a či správne používajú predpísané OOPP, **Obr. 10**
 - d) dbať na udržiavanie poriadku na stroji a na pracovisku,
 - e) oboznámiť obsluhu stroja s pracovnými príkazmi, ktoré dostane od vedúceho pracoviska stroja.

Obr. 10

Keď stroj pracuje samostatne bez pomocných pracovníkov, vtedy je vedúci stroja súčasne aj vedúcim pracoviska stroja.

▪ **Vedúci pracoviska stroja** je zamestnanec určený ako vedúci práce, ktorý je zodpovedný za splnenie úlohy, ktorý zodpovedá aj za bezpečnosť zamestnancov obsluhujúcich traťový stroj a za pomocných zamestnancov pridelených k traťovému stroju z hľadiska železničnej prevádzky. Zodpovedá i za uvedenie koľaje do prevádzkyschopného stavu po ukončení prác (smie ním byť iba zamestnanec s odbornou spôsobilosťou v zmysle predpisu ŽSR Ok 2 – hlavný majster, majster a pod.). Plní aj funkciu posunovača. Na vedúceho stroja sa vzťahujú aj povinnosti bezprostredne nadriadeného zamestnanca. Vedúci pracoviska stroja môže byť určený aj pre viacero strojov (pre viacero ich pracovísk) pokiaľ tieto stroje pracujú sústredene na jednom úseku. Ak má vedúci pracoviska stroja plniť aj povinnosti vedúceho pracovnej skupiny, vtedy sa na neho vzťahujú aj príslušné ustanovenia určené pre prácu pracovnej skupiny a pre vedúceho pracovnej skupiny. Vedúci pracoviska stroja zaistenie BOZP zamestnancom v prípade potreby (napr.: pohyb koľajových vozidiel po susednej koľaji a i.) zabezpečí výkonom bezpečnostnej hliadky. Vedúci pracoviska stroja podľa miestnych podmienok určuje počet a stanovište bezpečnostných hliadok v prípadoch, keď na jednom úseku pracuje sústredene viacej strojov.

▪ **Vedúci stroja i vedúci pracoviska stroja** musia ešte pred nasadením stroja na výkon práce zistiť miestne aj pracovné podmienky a dohodnúť sa o spôsobe zaistenia BOZP ako aj o spôsobe vykonávania vlastných prác. Pred nasadením stroja a začatím jeho pracovnej činnosti musí vedúci pracoviska stroja všetky potrebné okolnosti dohodnúť s príslušným dopravným pracovníkom, v tomto prípade len s oprávneným zamestnancom riadiacim dopravu na dráhe, resp. so zamestnancom zodpovedným za výlukové práce (za priebeh, výkon výlukových prác) prednostne napr. spôsob vyzrozumievania o pohybe každého koľajového vozidla ku ich pracovnému miestu resp. po susednej koľaji a i. Pracovnú činnosť s traťovým strojom zahŕňa vedúci pracoviska stroja a to až vtedy, keď dostane na jej zahájenie súhlas od príslušného dopravného pracovníka, resp. od príslušného oprávneného zamestnanca riadiaceho dopravu na dráhe (ktorý povolil výluku predmetnej koľaje). Pracovisko stroja musí byť kryté v zmysle ustanovení Pravidiel železničnej prevádzky

Ž 1.

▪ Zamestnanci, podieľajúci sa na obsluhu stroja, sú povinní v rámci svojich možností dbať pri obsluhu strojov o svoju bezpečnosť a vedúcemu stroja oznámiť každú zistenú závalu. Vedúci stroja je povinný zabezpečiť odstránenie takto nahlásenej závady.

Hlavné zásady pre prevádzku, prepravu a opravu strojov

▪ Pracovná činnosť traťových strojov vykonávaná v PMO je považovaná za prevádzkovú činnosť a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v prevádzkovom priestore.

▪ Zamestnanci zodpovední za prevádzku, prepravu a opravu strojov (obsluha strojov - strojník, vedúci stroja, vedúci pracoviska stroja, ako aj vedúci prác) sú povinní okrem iných zásad dodržiavať aj nasledovné zásady:

a) neprevádzkovať stroje:

- ktorých brzdy nevykazujú správnu činnosť,
- ktorých zariadenia pre dávanie návestí nevykazujú správnu činnosť,
- ktoré nemajú platný doklad o určenej prehliadke a odbornej skúške,

b) prácu stroja zahájiť, resp. zmenu smeru jeho pohybu signalizovať návest'ou „Pozor“, ktorú musí dať vedúci predmetného stroja všetkým zamestnancov nachádzajúcim sa v najbližšom okolí stroja,

c) počas tmy a počas zníženej viditeľnosti pracovať so strojmi, ktoré majú v poriadku všetky svetlá, ak nemajú výslovne stanovené, že počas tmy, resp. počas zníženej viditeľnosti pracovať nesmú; pracovisko pri práci stroja počas tmy ako aj počas zníženej viditeľnosti musí byť riadne osvetlené,

d) vykonávať opravu alebo ošetrovanie stroja len vtedy, keď je tento obojstranne zaistený proti samovoľnému pohybu a proti nabehnutiu iného stroja alebo vozidla naň.

Práce strojov na elektrifikovaných tratiach Obr.11

Obr. 11

▪ Pri práci strojov na elektrifikovaných tratiach musia byť dodržiavané podmienky bezpečnej práce podľa príslušných noriem. Vedúci pracoviska stroja je povinný po ukončení prác uviesť pracovisko z hľadiska elektrotechnického do pôvodného stavu (ukol'ajňovacie vodiče). Ukončenie prác vykonávaných za napät'ovej výluky je povinný vedúci prác oznámiť príslušnému poverenému zamestnancovi elektrotechniky.

▪ Jazda koľajového (vozňového) žeriava v medzistaničnom úseku je dovolená len ak je tento v prepravnej polohe. Miestny posun a jazda na pracovisko po koľaji vylúčené z prevádzky je dovolená aj v pracovnej polohe. Pod trakčným vedením, ktoré je pod napätím, sa so žeriavom smie posunovať iba vtedy, keď má tento žeriav spustený výložník.

▪ Zdvíhanie výložníka žeriava, vystupovanie na konštrukciu žeriava, do vyvýšených kabín strojníkov a na konštrukciu stroja, ako aj začatie práce stroja je dovolené len na príkaz vedúceho stroja. Vedúci stroja smie taký príkaz dať až vtedy, keď s istotou vie, že pracovisko je zabezpečené v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov a keď sa o uvedenom dohodne s vedúcim pracoviska stroja.

▪ Keď má koľajový žeriav (napr. vozňový žeriav UK 25) pri práci na elektrifikovanej trati (koľaji) namontované trolejové opierky, musia byť tieto vodiivo spojené s kostrou stroja. Po skončení práce musia byť demontované alebo otočené súbežne s osou trolejového

vedenia upravené tak, aby pri jazde nedošlo k zachyteniu o trolejový drôt alebo o inú časť trakčného vedenia.

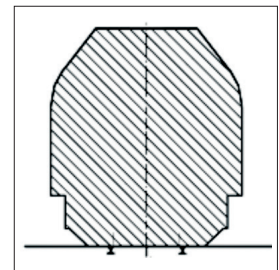
- Vedúci stroja je povinný zabezpečiť, aby sa žiadna časť stroja ani premiestňovaného bremena vodivo nespojeného s trakčnou koľajnicou pri práci i v pokoji nepriblížila k trakčnému vedeniu pod napätím bližšie než 2 metre, ako aj ďalšie bezpečnostné požiadavky stanovené predpismi.
- Pred spustením hrabacieho zariadenia strojovej čističky štrkového lôžka vedúci pracoviska stroja aj vedúci stroja sú povinní sa presvedčiť, že ukoľajnenie trakčných stožiarov a iných kovových konštrukcií je odpojené a nezasahuje do pracovného priestoru strojovej čističky.
- Vedúci stroja a vedúci pracoviska stroja sú povinní pred začatím práce stroja sa presvedčiť, či nebude potrebná napäťová výluka, ako aj o tom, či práci stroja nebudú brániť vodivé koľajnicové prepajky, ukoľajnenie trakčných stožiarov a kovových konštrukcií, lana tlmičiek a pod., aby nedošlo k ich poškodeniu.
- Pre upozornenie pracovníkov obsluhujúcich stroje na nebezpečenstvo priblíženia sa k častiam trakčného vedenia pod napätím musia byť na stroji pri všetkých výstupoch na konštrukciu alebo do kabíny vo výške 3,5 m nad temenom koľajnice vyznačené obojstranne červenou farbou dva vodorovné pruhy a bezpečnostná tabuľka č. 0111 podľa STN 34 3510 s nápisom „Výstraha – životu nebezpečné približovať sa k trakčnému vedeniu“.

Stroje pre zemné práce a stavebné stroje

- Pracovná činnosť strojov pre zemné práce a stavebných strojov vykonávaná v prevádzkovom priestore je považovaná za prevádzkovú činnosť a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia platné pre výkon prevádzkovej činnosti v prevádzkovom priestore.
- Stroje pre zemné práce a stavebné stroje, ktoré sa pohybujú po koľajach, pre účely tohto predpisu považujeme za stroje koľajové. Pre ne platia všetky uvedené ustanovenia, ktoré sú určené pre traťové stroje.
- Ak sú v prevádzkovom priestore používané stroje pre zemné práce alebo stavebné stroje nekoľajové ako napr.: dozéry, skrapre, zrovnávače - grejdre, rýpadlá, bagre, vrtacie súpravy na automobilovom podvozku ale aj nákladné automobily, traktory a iné dopravné prostriedky určené na prepravu nákladov, v plnej miere sa na tieto vzťahujú ustanovenia príslušných bezpečnostných predpisov určených a používaných pre stavebnú činnosť, pre prevádzku motorových vozidiel a pre pohyb a prácu v prevádzkovom priestore elektrifikovanej trate. Každý nekoľajový stroj, musí mať určeného aj vedúceho pracoviska stroja, na ktorého sa v plnej miere vzťahujú ustanovenia platné pre vedúceho pracoviska stroja traťových strojov. Obsluha nekoľajového stroja nesmie bez prítomnosti a súhlasu vedúceho pracoviska stroja v prevádzkovom priestore s nekoľajovým strojom vykonávať pracovnú činnosť a ani s ním pohybovať. Každý nekoľajový dopravný prostriedok (napr. nákladný automobil, traktor a i.) musí mať určeného aj vedúceho vozidla. Vedúci vozidla plní úlohy vedúceho pracoviska stroja. Obsluha nekoľajového dopravného prostriedku (vodič prípadne ďalšia určená osoba) nesmie bez prítomnosti a súhlasu vedúceho vozidla v prevádzkovom priestore s nekoľajovým dopravným prostriedkom vykonávať pracovnú činnosť a ani s ním pohybovať.
- Ak je pohyb a pracovná činnosť strojov na zemné alebo stavebné práce alebo nekoľajového dopravného prostriedku vykonávaná mimo prevádzkového priestoru musí byť táto vykonávaná v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov platných pre stavebnú činnosť, resp. pre prevádzku motorových vozidiel. V prevádzkovom priestore, v blízkosti priechodného prierezu koľaje (najkratšia dovolená vzdialenosť od osi najbližšej prevádzkovej koľaje je minimálne 2500 mm za stanovených podmienok je dovolené vykonávať prácu so strojom pre zemné alebo stavebné práce ako aj manipulovať s dopravným prostriedkom (napr.: vysýpanie zeminy a pod.) len pod dozorom vedúceho pracoviska stroja, resp. vedúceho vozidla, ktorý dobre pozná miestne pomery a ktorý sa musí postarať o. i. aj o to, aby nebola ohrozená bezpečnosť osôb a bezpečnosť prevádzky na prevádzkovej koľaji.
- Vedúci pracoviska stroja (vedúci vozidla v prípade nekoľajového dopravného prostriedku) pred začatím prác stroja v blízkosti priechodného prierezu koľaje a počas ich trvania je povinný zabezpečiť:

Obr.12

- a) zahájenie prác v súlade s ustanovením predpisu BZ1,
- b) po dohode s príslušným dopravným pracovníkom obmedzenie rýchlosti koľajových vozidiel, pohybujúcich sa vedľa pracoviska, ak je to potrebné.
- c) umiestnenie pevnej pásky výraznej (bezpečnostnej) farby vo výške 1000 mm nad temenom koľajnice vo vzdialenosti minimálne 2500 mm od osi najbližšej koľaje,
- d) stráženie pracoviska (z každého smeru) výkonom bezpečnostných hliadok,
- e) dodržiavanie ustanovení príslušných bezpečnostných ako aj prevádzkových predpisov podriadenými zamestnancami, aby bolo vylúčené ohrozenie ich bezpečnosti ako aj ohrozenie plynulosti a bezpečnosti dopravy na prevádzkovej koľaji,
- f) prerušenie práce stroja po dobu prejazdu každého koľajového vozidla po najbližšej koľaji (susediacej s pracoviskom stroja),
- g) aby žiaden pracovník vykonávajúci zemné práce nezasiahol ani svojím telom a ani žiadnym predmetom možnej kolízie do žiadneho priestoru ohrozenia.

Obr. 12

Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri prevádzkovaní ostatnej mechanizácie

- Ostatnú mechanizáciu potrebnú ku stavbám a obnovám zariadení železničných tratí, zariadení a stavieb (napr. navijak pre nakladanie koľajnic, maderon a diplora, kozlíkový žeriav, rôzne druhy podvozkov, ohýbačka koľajnic, vrtáčka podvalov, elektrické a motorové píly, elektrické a motorové zatačáčky skrutiek a upevňovadiel, elektrická ručná úderová podbijačka, hydraulický vyt'ahovák podvalov a i.) smú obsluhovať len zamestnanci, ktorí sú s jej obsluhou riadne a preukázateľne oboznámení, riadne zacvičení a v prípadoch, v ktorých to ustanovenie príslušného predpisu vyžaduje, zamestnanci, ktorí sú držiteľmi platného oprávnenia na

obsluhu tejto mechanizácie. Vlastnú obsluhu predmetnej mechanizácie smú vykonávať len v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov (návodov na obsluhu, technických podmienok, mazacích plánov, technických noriem, miestnych bezpečnostných predpisov a i.). Títo zamestnanci pri výkone prác so spomenutou mechanizáciou, pokiaľ to príslušný predpis neurčuje inak, zodpovedajú za bezpečnosť svoju, ako aj za bezpečnosť všetkých zamestnancov, ktorí môžu byť činnosťou tejto mechanizácie ohrození (ďalšia obsluha mechanizácie, zamestnanci vykonávajúci činnosť v blízkosti tejto mechanizácie, ako aj osoby nachádzajúce sa v blízkosti tejto mechanizácie).

- Ak je s ostatnou mechanizáciou vykonávaná pracovná činnosť v prevádzkovom priestore je považovaná za prevádzkovú činnosť a preto sa na túto činnosť vzťahujú ustanovenia platné pre výkon prevádzkovej činnosti v prevádzkovom priestore a teda aj v PMO.
- V prípade, že správnosť a bezpečnosť obsluhy mechanizačného prostriedku neurčuje žiaden predpis, resp. návod na obsluhu, je prevádzkovateľ takéhoto mechanizačného prostriedku povinný zabezpečiť vypracovanie miestneho bezpečnostného, resp. miestneho prevádzkového predpisu pre bezpečnú prevádzku takéhoto prostriedku.